

«Αδιάφορη» διδασκαλία, «απωθητικά» βιβλία!

Αδιάφορη» θεωρούν τη διδασκαλία της Ιστορίας στη Μέση Εκπαίδευση από τους καθηγητές, σε ποσοστό 48,5%, οι φοιτητές πανεπιστημιακών τμημάτων ανθρωπιστικών σπουδών, ενώ ένα ποσοστό 27,3% τη θεωρεί «απαθητική». Παράλληλα, τα διδακτικά βιβλία Γυμνασίου και Λυκείου εξασφαλίζουν τους ίδιους χαρακτηρισμούς σε ποσοστά 37,7% και 37,4% αντίστοιχα!

Τα απογοητευτικά (πλην όμως, δυστυχώς, αναμενόμενα) αυτά ποσοστά προκύπτουν από έρευνα που διενήργησαν, τον Οκτώβριο του 2007, τέσσερις διδάσκοντες Τμημάτων του ΑΠΘ και της Φιλοσοφικής του Πανεπιστημίου Κρήτης, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύονται στο τελευταίο (4ο) τεύχος του περιοδικού για τη Νεότερη Ιστορία Κλειώ, το οποίο εκδίδεται στη Θεσσαλονίκη από τις εκδόσεις **Επίκεντρο**.

Στόχος της ήταν η διερεύνηση στάσεων και αντιλήψεων των φοιτητών απέναντι στη διδασκαλία της Ιστορίας, το βαθμό στον οποίο αυτή επηρεάζει την αυτοτοποθέτησή τους, αλλά και να ελέγξει την ιστοριογνωσία τους.

Αναμφίβολα, όπως σημειώνουν οι καθηγητές Βασίλης Γούναρης, Δημήτρης Λυβάνης, Νικόλας Μαντάκης και Ιωάννης Στεφανίδης που διεξήγαγαν την έρευνα, «το δείγμα των τριακοσίων που συμπλήρωσαν

το ερωτηματολόγιο απέχει πολύ από του να θεωρηθεί στατιστικά αντιπροσωπευτικό των φοιτητών του ελληνικού πανεπιστημίου». Όμως, σημειώνουν χαρακτηριστικά, «δεν μπορεί κανείς να απορρίψει εντελώς την αξία του δείγματος και να μη διακρίνει τη γενική εικόνα που προκύπτει».

Έτσι, σε ό,τι αφορά τη στάση των τέως μαθητών απέναντι στην Ιστορία ως γνωστικό αντικείμενο, 7 στους 10 απαντούν ότι τους ενδιαφέρει «πολύ», με τους υπόλοιπους 3 να δηλώνουν «μέτριο» ενδιαφέρον. Οι ίδιοι, όμως, χαρακτηρίζουν τις γνώσεις τους για τη νεότερη ελληνική ιστορία (19ος-20ός αι.) «μέτριες» (65%) ή «ανεπαρκείς» (10,8%). Για τις γνώσεις αυτές βασικότερη πηγή αποτελεί το σχολείο (86,2%) και μόνο δευτερευόντως το εξωσχολικό διάβασμα (54,9%) ή οι εφημερίδες και τα περιοδικά (42,4%).

Το ότι το έντονο ενδιαφέρον μπορεί κάλλιστα να συνδυάζεται με «μέτρια» ή «ανεπαρκή» γνώση τεκμηριώνεται και από τις απαντήσεις που δίνονται σε ερωτήματα αναφορικά με την κρίση των φοιτητών για διάφορα ιστορικά θέματα. Για παράδειγμα, το 38% των ερωτηθέντων διαφωνεί με την άποψη που είχε διατυπώσει ο νομάρχης Θεσσαλονίκης Π. Ψωμιάδης την περίοδο της διαμάχης για το βιβλίο Ιστορίας της Γ' Δημοτικού, ότι δηλαδή «δεν είναι

Σύμφωνα με τις τοποθετήσεις φοιτητών ανθρωπιστικών σπουδών, όπως παρουσιάζονται στο επιστημονικό περιοδικό «Κλειώ»

δυνατόν τα παιδιά μας να μάθουν διαφορετική ιστορία απ' αυτή που μάθαμε εμείς και οι παππούδες μας», ενώ το 33,7% δηλώνει σύμφωνο και το ιδιαίτερα υψηλό 24,1% ούτε συμφωνεί ούτε διαφωνεί. Την ίδια στιγμή, οι μισοί α-

πό τους ερωτηθέντες συντάσσονται με την άποψη περί «τρισεπίαιτους» συνέχειας του ελληνικού έθνους, με μια «παραδοσιακή» δηλαδή ερμηνεία, ξένη προς τις σύγχρονες κατευθύνσεις της ιστορικής επιστήμης, ενώ λιγότεροι από τους μισούς δίνουν ουσιαστική απάντηση στην ερώτηση για το χρόνο παγίωσης των συνόρων του ελληνικού κράτους (στους φοιτητές του Ιστορικού-Αρχαιολογικού ΑΠΘ μόνο ένας τους τρεξί...).

Τέλος, όσον αφορά ερωτήσεις «αυτοπροσδιορισμού», η δυτικοευρωπαϊκή πολιτισμική επηροή θεωρείται σημαντικότερη για τη διαμόρφωση της νεότερης Ελλάδας (με δεύτερη την αρχαιοελληνική), όμως την ίδια στιγμή ο σύγχρονος Έλληνας χαρακτηρίζεται πρωταρχικά «μεσογειακός» από 7 στους 10, «ευρωπαίος» από το 44,1% και «βαλκάνιος» μόνο από το 18,9%, απάντηση που καταγράφει μια αμφίσημη και επιφυλακτική στάση απέναντι στον «σκληρό πυρήνα» της Ευρώπης. Ακόμη, ως στοιχεία που προσδιορίζουν την ελληνική εθνική ταυτότητα θεωρούνται η γλώσσα (85,2%), η ι-

στορία (78,1%) και η λαϊκή παράδοση (68,7%), με τη θρησκεία να ακολουθεί με το «πενικρό» 58,2%.

Επιτρέπει, άραγε, αυτή η ομολογημένα όχι αντιπροσωπευτική, πλην όμως αρκετά ενδεικτική έρευνα την εξαγωγή συμπερασμάτων; Είναι φανερό πως η εκπαίδευση παραμένει βασική πηγή ιστοριογνωσίας των νέων, όσο κι αν αποδοκιμάζεται σε υψηλά ποσοστά. Η εκπαίδευση αυτή, σημειώνουν οι ερευνητές, «συνεχίζει να καλλιεργεί με επιτυχία την ιδέα της διαχρονικής συνέχειας του έθνους, που επιτάσσει ο ρομαντικός ιστορισμός του 19ου αιώνα». Γι' αυτό άλλωστε η αγάπη για την ιστορία συνδέεται με «παραδοσιακές» τοποθετήσεις αυτοπροσδιορισμού.

Μια παρόμοια έρευνα, σε μεγαλύτερο δείγμα, θα μπορούσε να αποτελέσει μια πρώτη τάξεως βάση για διάλογο σχετικά με τα νέα διδακτικά εγχειρίδια Ιστορίας. Όμως και οι δύο πλευρές της πρόσφατης διαμάχης επέλεξαν να τον διεξαγάγουν σε επίπεδο... κρεπωλιέου, αφήνοντας τους «μάχιμους» ιστορικούς μόνους απέναντι στις αναπαικτικές απαιτήσεις του αναλυτικού προγράμματος περί φροντιστηρίου και «κριτικής πρόσληψης», αντιμέτωπους, στην ουσία, με τη γενικευμένη σύγχυση και την ημιμάθεια...

